

Kas Internet sulgeb ukSED kasutajate loodud sisule?

Tehnilise arengu tulemusena on Internetist saanud senistest võrreldamatult mitmekesisem ja kättesaadavam kommunikatsiooniplatvorm. Niinimetatud web2.0 on avanud igale internetikasutajale võimaluse olla mitte ainult informatsiooni tarbija vaid ka selle looja ja edastaja. Selle tulemusena on tekkinud pretsedenditu olukord, kus informatsiooni kontrolli monopol on liikumas traditsiooniliste meediaettevõtete käest laiade rahvahulkade kätte.

Web2.0 on loonud olokurra, kus oma mõtete või teoste avaldamiseks ei ole tarvis omada kalleid levikanaleid ega tunda programmeerimistehnikaid. Kõik, mida internetikasutajal sisu avaldamiseks vaja on, on ligipääs võrgule.

Kõige tuntum kasutajate poolt avaldatav sisu on Eestis kindlasti veebikommentaariid. Mujal maailmas on raskuspunkt pigem visuaalsel sisul (fotod, videod), samuti mitmesugustel blogipostitustel ja sotsiaalvõrkudega seotud infol. Kasutajate poolt avaldatud sisu erinevaid vorme tuleb järjest juurde ja tänaseks on Interneti arengu peamiseks mootoriks just keskkonnad, mis vahendavad sisu kasutajalt kasutajale.

Vahetult enne jõule Leedo vs. Delfi kohtuasjas tehtud kohtuotsus, milles vastutus kasutajate poolt avaldatud sisu eest pannakse keskkonnapidajale, loob Eesti õigusruumis olukorra, kus tänapäeval kõige kiiremini arenevad veebiteenused võivad eestikeelsest internetiruumist kaduda. Kohtulahend ei korrasta veebikeskkonda vaid annab küberhuligaanidele vabad käed - vastutus nende pahategude eest veeretatakse keskkondade õlule. See omakorda seab küsimärgi alla selliste keskkondade opereerimise majandusliku mõttekuse

Euroopa Liidu E-kaubanduse direktiiviga (2000/31 EC) on sätestatud teenuseosutaja vastutuse piirangud. Lähtudes nimetatud direktiivist on Eestis vastu võetud Infoühiskonna teenuse seadus. Ei ole kahtlust, et direktiivi artiklid 13 ja 14 olid mõeldud kaitstmaks Internetis tegutsevaid teenuseosutajaid kahjunõuete eest, mis on seotud kolmandate osapoolte tegevusega. Kahjuks on direktiiv üldsõnaline ja võimaldab erinevat tõlgendamist. Samuti puudub täna selge kaasus millest juhinduda ja lahend Euroopa kohtu tasemel.

Terves maailmas juhinduvad veebikeskkonnad niinimetatud *notice-and-take-down* printsiibist. Se tähendab seda, et sobimatu sisu eemaldatakse mõistliku aja jooksul peale sisu olemasolust teadlikuks saamist. Samamoodi toimivad ka kõik suurimad kasutajate avaldatud sisu vahendavad keskkonnad Eestis. Kohus on jõudnud Leedo vs. Delfi kauses järeldusele, et antud tegevus ei ole piisav. Ainus mõeldav järgmine etapp oleks eeltsensuuri kehtestamine. Ei vaja just kuigi palju kujutlusvõimet, et aru saada, kui massiivne antud ülesanne on. Sellest veelgi hullem on aga praktiline võimatus olla kindel, et miski ei ole kellegi huve kahjustav - huvide kahjustajaks võib olla ka fotol kujutatav eraeluline seik (reisifotol armukesega) või foto põhimotiiviks olev

teos, mille avaldamiseks pole luba. Tihti on raske ära tunda kaudseid solvanguid. Faktiliste asjaolude õigsuse kohta aga on lihtsalt võimatu hinnangut anda.

Tänases Eestis on olemas kõik võimalused, et tegelik pahategija tabada ja oma õigusi kaitsta. Niinimetatud Delfi eelnõuga loodi võimalus üksikpäringu korras nõuda välja kasutaja IP aadress ja muud andmed. Juhul kui on tegu tsiviilasjaga, võib kohtu poole pöörduda ja paluda eeltõendamismenetluse (Tsiiviilkohtumenetluse seadustik 26. petükk) korras tuvastada konkreetne kostja.

Kokuvõttes on kasutajate poolt avaldatud sisuga seotud kolmandate isikute õiguste kaitse näol tegu keerulise ühiskondliku probleemiga. Kõik saavad aru, et web 2.0 tekkimisega ja populaarseks muutumisega on nende kohta käiva info kontroll väljunud üksikute meediaettevõtete kontrolli alt, kes seni on toiminud filtrina inimeste ja avalikkuse vahel. Nüüd on küsimus selles, kas inimestel on õigus modereerimata infovahetuseks ja kas me suudame tunnistada, et maailm on muutunud. Arvestades interneti riigipiire eiravat iseloomu peaks lahenduse juures astuma ülejäänud maailmaga ühte sammu.